

Міністерство освіти і науки України
Комунальний заклад вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
Факультет реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи
Кафедра спеціальної педагогіки та спеціальної психології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Особливості розвитку пізнавальної діяльності у дітей дошкільного віку
з розладами аутистичного спектра

Виконала студентка групи СО-4
спеціальності 016 Спеціальна освіта
Межуєва Оксана Миколаївна
Керівник: Лупінович С. М.
Рецензент: Горбенко І. В.
Нормоконтроль: __Ю. В. Клочкова

Запоріжжя
2020 р.

РЕФЕРАТ

Бакалаврська робота: 41 с., джерел 42.

Об'єкт дослідження: пізнавальна діяльність у дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектра.

Мета роботи: теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити особливості розвитку пізнавальної діяльності у дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектра.

Методи дослідження: описовий, емпіричний.

Розлади аутистичного спектра ставлять дітей, що мають таке порушення розвитку, абсолютно в особливий ряд. Дана тема є актуальною, оскільки діти з розладами аутистичного спектра складають основну масу дітей, що мають найбільш важкі порушення, що вимагають спеціальної психолого-педагогічної та медичної допомоги, порушення в соціально-особистісному розвитку, і для розробки адекватних і своєчасних корекційних заходів при РАС необхідно детальне вивчення особливостей розвитку їх пізнавальної сфери.

РОЗЛАДИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА (РАС), ПІЗНАВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ, МЕТОДИКА ДІАГНОСТУВАННЯ, ДІТИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ, ЗАКЛАДИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ (ЗДО).

ВСТУП

У закладах дошкільної освіти (далі – ЗДО) в Україні створюються умови для якісного навчання, виховання й соціалізації дошкільників, які мають певні освітні потреби та відносяться до різних етнічних або соціальних груп, мають різні інтелектуальні (або фізичні) можливості, потреби, інтереси. Поступово всі заклади дошкільної освіти мають стати інклюзивними, такими, де буде комфортно всім дітям, в тому числі дітям з розладами аутистичного спектра. Реалізація цього завдання можлива лише за умови подолання різних бар'єрів, які перешкоджають повноцінному включенню дітей в соціум. Одним із таких бар'єрів є неготовність педагогів закладів дошкільної освіти для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, а саме з розладами аутистичного спектра.

Сьогодні відомо, що такі діти є в багатьох дошкільних групах. Для більш ефективної корекційної допомоги цій категорії дітей необхідна точна діагностика особливостей розвитку пізнавальної діяльності дошкільників.

Дана тема є актуальною, оскільки діти з розладами аутистичного спектра складають основну масу дітей, що мають найбільш важкі порушення. Це вимагає спеціальної психолого-педагогічної допомоги з боку педагогів, психологів, вузьких фахівців.

В ході багатьох досліджень виникали і перевірялися гіпотези про характер первинних проблем, які можна було б розглядати як основу формування цього особливого типу порушення психічного розвитку. В цілому при розладах аутистичного спектра має місце асинхронний варіант психічного розвитку, його виражена нерівномірність. Одним з головних факторів, що обумовлюють розвиток особистості по аутистичному типу, є зниження загального життєвого тону.

Змістовна спрямованість і завдання психологічного супроводу дітей з аутизмом істотно відрізняються від завдань психологічного супроводу

нормотипової дитини. Проблему аутизму вивчає чимало дослідників, зокрема українські (Я. Багрій, І. Марцинковський, І. Логвінова, К. Островська, О. Романчук, Д. Шульженко, Т. Скрипник та ін.).

Об'єкт дослідження: пізнавальна діяльність у дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектра.

Предмет дослідження: особливості розвитку пізнавальної діяльності у дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектра.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити особливості розвитку пізнавальної діяльності у дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектра.

Завдання дослідження:

1. Провести аналіз психолого-педагогічної літератури, щодо висвітлення питання особливостей розвитку пізнавальної діяльності у дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектра.

2. Дібрати діагностичний матеріал для визначення рівня сформованості пізнавальної діяльності дошкільників з розладами аутистичного спектра та продіагностувати їх.

3. Виокремити особливості розвитку пізнавальної діяльності у дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектра та розробити методичні рекомендації педагогам із досліджуваної проблеми.

Методи дослідження:

Теоретичні (вивчення й аналіз психолого-педагогічної літератури; узагальнення поглядів вчених з даної проблеми);

Емпіричні (спостереження за поведінкою учнів, бесіда з дітьми, батьками, педагогами, констатувальний експеримент з метою вивчення особливостей формування пізнавальної діяльності, обґрунтувати вибір методик діагностування і сформованості розвитку пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектра, розробка рекомендацій для педагогів з цієї проблеми);

Статистичні (процедура кількісної та якісної обробки даних).

База дослідження: дослідження проводилось на базі комунального підприємства «Нікопольський медичний спеціалізований центр медико-соціальної реабілітації дітей» Дніпропетровської обласної ради.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи роботу слід зазначити, що нами було проведено теоретичне та емпіричне дослідження проблеми розвитку пізнавальної діяльності у дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектра.

Симптоми аутизму проявляться в порушенні соціальної комунікації, повторювальній чи обмеженій поведінці, агресивності, obsесивно-компульсивному розладі, інтелектуальному та мовному розладах, руховому порушенні, епілепсії, порушенні сну, соціальних фобіях.

Дослідження пізнавальної діяльності у дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектра може здійснюватись за допомогою багатьох методів. Нами було використано наступні дві методики:

- 1) шкала Біне-Сімона для визначення рівня розумового розвитку;
- 2) метод CARS для визначення рівня аутизму;
- 3) методика ADI-R.

Проведений аналіз свідчить про наявність в Україні методичного та психокорекційного забезпечення щодо психологічного супроводу. Представлені особливості організації психологічної діагностики розвитку пізнавальної діяльності дітей з РАС в системі психологічного супроводу в умовах дошкільного закладу свідчить про існування відпрацьованої схеми, як роботи з дітьми, так і співпраці з батьками, та практики залучення фахівців з необхідними компетенціями.

Встановлено, що рівень розумового розвитку дітей із спектром аутизму нижчий, ніж у нормотипових дітей. Обґрунтовано використання методик щодо виявлення рівня розвитку пізнавальної діяльності дітей з аутизмом, як критерію вікових меж їх навчання у дошкільних навчальних закладах.

Проведено класифікацію параметрів розумового розвитку дітей із спектром аутистичних порушень, згідно якої параметри інтелекту віднесені до трьох сфер: соціальний інтелект, операційний інтелект та об'єднана увага.

Показано, що у дітей із спектром аутистичних порушень найкраще формується операційний інтелект, тоді як формування соціального інтелекту та об'єднаної уваги проходить значно повільніше, що пов'язано з фізіологічними порушеннями головного мозку.

В ході дослідження були розроблені методичні рекомендації для педагогів щодо особливостей роботи з розвитку пізнавальної діяльності у дітей дошкільного віку з розладами аутистичного спектра.